

Baarmoederontsteking

Een pyometra of baarmoederontsteking is een bacteriële infectie van de baarmoeder. Dit komt vooral bij oudere teven voor, maar af en toe zien we het ook bij jonge honden. Het kan ontstaan na een loopsheid of na het krijgen van een nest, maar bij sommige honden is de loopsheid al meer dan een half jaar niet meer opgemerkt. Ruwweg krijgt ongeveer een kwart van alle teven voor haar tiende jaar een baarmoederontsteking.

Wat is een baarmoederontsteking?

Tijdens een bepaalde periode van hun cyclus produceren alle gezonde teven progesteron. Bijvoorbeeld tijdens de dracht en na de loopsheid tijdens de schijnzwangerschap. De hoge en langdurige progesteronspiegels ontstaan ook na behandeling met anticonceptiemiddelen (de 'prikpil'). Gedurende de periode dat de progesteronspiegel hoog is, is een hond heel vatbaar voor infectie van de baarmoeder. Door de progesteron verandert namelijk het endometrium (baarmoederslijmvlies) en ontwikkelt zich een zogenaamde CEH (Cysteuze Endometrium Hyperplasie). Dit is een voorbode van een beginnende baarmoederontsteking. Als dit veranderde slijmvlies namelijk ontstoken raakt, dan ontwikkelt zich hieruit een baarmoederontsteking. De bacteriën die de baarmoeder infecteren, zijn afkomstig uit de vagina.

Vaak is een uitvloeiing uit de vulva te zien, maar gevaarlijker wordt het als de baarmoedermond (cervix) gesloten is, waardoor de pus als het ware zit opgesloten. Dat kan soms een flinke hoeveelheid zijn. We spreken dan van een pyometra.

Verschillende onderzoeken hebben een verband aangetoond tussen baarmoederontstekingen en eveneens vaker voorkomende baarmoederaandoening Cysteuze Endometrium Hyperplasie. De laatste aandoening wordt veroorzaakt doordat normaal onschadelijke bacteriën aan het eind van de oestrus vanuit de vagina in de baarmoeder terecht komen en daar cystes veroorzaken.

De kans op een baarmoederontsteking is bij honden veel groter dan bij poezen of andere diersoorten. Dat heeft te maken met het feit dat honden vaker onder hogere concentraties progesteron staan. Toediening van oestrogenen (een ander vrouwelijk hormoon) bij ongewenste dekking geven eveneens een verhoogd risico op het ontstaan van een baarmoederontsteking. Mede om deze reden wordt dat laatste nauwelijks meer gebruikt na een 'ongewenste dekking', maar zijn er tegenwoordig veiliger middelen om de dracht af te breken.

Symptomen

Verschijnselen van een baarmoederontsteking zijn onder andere lusteloosheid, koorts en vaak erg veel plassen en veel drinken (polyurie en polydipsie). Niet alle verschijnselen hoeven aanwezig te zijn. Ook heeft de hond weinig eetlust en braakt af en toe. In veel gevallen is er etterige uitvloeiing uit de vulva van de hond. Maar een pyometra kan ook 'gesloten' zijn, dus zonder uitvloeiing. Soms likt de hond veel aan de vulva. Een baarmoederontsteking treedt meestal drie maanden na de loopsheid op.

Diagnose

De diagnose kan worden gesteld aan de hand van de symptomen, met behulp van een röntgenfoto of met echografie of door bloedonderzoek. Meestal zal een combinatie van enkele van deze onderzoeksmethoden tot de uiteindelijke diagnose leiden.

Behandeling

Bij een studie in Pretoria waarbij 40 teefjes met baarmoederontsteking werden behandeld met Dinoprost, een prostaglandines F-2 alpha-THAM zout of Luprostiol (een syntetisch PG analoog) gecombineerd met een oraal gegeven hoge dosering (26,8 tot 258 microgram per kilo) breed-spectrum antibiotica, bleek dat er een klinische genezing optrad bij 33 van de 40 teefjes. Veertien van de genezen teefjes kregen later nog een of meer nesten. Van de overige teefjes bleef een aantal onvruchtbaar, een aantal kreeg opnieuw een baarmoederontsteking en een aantal verloor de ongeboren vruchten. De behandeling met prostaglandines en antibiotica zijn dus niet altijd succesvol, kunnen nogal wat bijwerkingen hebben en, niet onbelangrijk, zijn kostbaar.

Recent onderzoek heeft uitgewezen dat het middel Alizin ook gebruikt kan worden bij baarmoederontstekingen. Alizin is een anti-progesteron dat wordt toegediend bij ongewenste zwangerschappen bij de hond en zorgt voor afdrijving van de vrucht. Alizin zorgt dat de baarmoedermond goed open blijft staan, de prostaglandines zorgen dat de baarmoeder zich samentrekt en de pus eruit werkt.

Alizin is eigenlijk bedoeld voor het afbreken van een ongewenste dracht, en voor zover bij ons bekend, ook alleen daarvoor toegestaan op de Nederlandse markt. Gebruik tegen baarmoederontsteking is dan ook experimenteel en niet bij iedere dierenarts bekend. Wel moet men zich realiseren dat een teef die ooit baarmoederontsteking heeft gehad een zéér grote kans heeft om bij een volgende loopsheid opnieuw een baarmoederontsteking te krijgen.

Een andere mogelijkheid is een homeopathische behandeling. Er zijn (nog) geen diepgaande studies hiernaar verricht, maar in ieder geval in één geval van een beginnende baarmoederontsteking is een combinatie van de homeopathische middelen Carb-v 04, Caul 03 en Puls 03 gegeven en de teef is daarna volledig hersteld. SHV_4.3_castratie

Uiteindelijk blijkt dat de goedkoopste en meest afdoende behandeling van een baarmoederontsteking bestaat uit het verwijderen van de baarmoeder en de eierstokken. De meeste dieren herstellen snel na deze ingreep.

Prognose

Zonder behandeling zal het dier uiteindelijk aan de infectie overlijden. De prognose is na castratie meestal goed, maar als de hond te lang met een pyometra rondgelopen heeft, kunnen de nieren onherstelbaar beschadigd zijn door de toxische stoffen die in de bloedstroom terecht gekomen zijn. Deze kunnen andere organen ernstig beschadigen (nieren, lever).

Reageert een baarmoederontsteking wel goed op antibiotica, dan is het risico dat de teef verminderd vruchtbaar is.

SIPS

De aandoening SIPS (Subinvolutie van placentaplaatsen) komt meestal voor bij jonge teven na hun eerste nest en mag niet worden verward met een baarmoederontsteking.

SIPS gaat gepaard met een langdurige, soms maandenlange, bloederige uitvloeiing, al zijn het geen grote hoeveelheden bloed, maar eerder bloederig waterig vocht. SIPS moet dus niet verward worden met abnormaal bloedverlies uit de baarmoeder dat afkomstig is uit de placentaplaatsen. De oorzaak moet waarschijnlijk gezocht worden in de blijvende trofoblastcellen naast de aderen in de baarmoeder, die de stolling en afsluiting van de bloedvaten verstoren. Ondanks de bloederige uitvloeiing toont het teefje zich niet ziek en palpatie (uit- of inwendig bevoelen) geeft niet altijd afwijkingen. De aandoening is alleen te constateren door middel van een echo. Vaginacytologie kan trofoblastcellen geven. De aandoening is effectief te behandelen met progestagenen, maar moet niet eerder dan 6 weken na de bevalling worden gegeven vanwege CEH. Oxytocine is niet effectief en eventueel kan OVHX worden overwogen. Zonder behandeling zal de teef blijven vloeien tot de volgende loopsheid. Het is niet nodig de teef te castreren.

Bronnen

1. A retrospective study of 40 cases of canine pyometra-metritis treated with prostaglandin F-2 alpha and broad-spectrum antibacterial drugs, Gilbert RO, Nöthling JO, Oettle EE, Department of Theriogenology, Faculty of Veterinary Science, University of Pretoria, Onderstepoort, Republic of South Africa, 1989.
2. Mucometra, cystic endometrial hyperplasia, and pyometra in the bitch: Advances in treatment and assessment of future reproductive success, J. Verstegen, G. Dhaliwal, K. Verstegen-Onclin, Proceedings of the Annual Conference of the Society for Theriogenology, 2008 Annual Conference.
3. Dierenziekenhuis Rotterdam, 2013.
4. Blok 18 Voortplanting - VETserius.nl.
5. Eindtermen Bachelor Diergeneeskunde - Universiteit Utrecht.